

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Afdeling Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

40

OKTOBER 2002

TER INLEIDING

Dit najaar kan de boekenliefhebber zijn hart ophalen aan prachtige exposities in Brugge en Leuven. Bezoek aan beide tentoonstellingen is opgenomen in het grote handschriftencongres in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel (5-9 november). Tegelijkertijd congresseren zij die in het gedrukte boek en de toekomst ervan geïnteresseerd zijn in Den Haag. Jammer voor hen wier blik op beide terreinen gericht is!

TENTOONSTELLINGEN

ANTWERPEN, Museum Plantin-Moretus: *Het testament van Tyndale*. 3 september – 1 december 2002. De bijbelvertalingen van Tyndale (ca. 1494-1536) als aanknopingspunt voor vroege drukwerken uit Antwerpen. Met publicatie (Cf. ARBLASTER).

BRUGGE Grootseminarie (Potterierei 72): *Besloten wereld, open boeken. Middeleeuwse handschriften in dialoog met hedendaagse kunst*. 16 augustus – 17 november 2002. Handschriften van de cisterciënzerabdij Ten Duinen en de dochterabdijen Ter Doest en Clairmarais. Met publicatie (zie BUSINE).

EMDEN Johannes a Lasco Bibliotheek: *Bucheinbände aus dem 15. und 16. Jahrhundert in Groningen und Ostfriesland*. 26 september – 10 november 2002. Bindwerk ook als bron voor de cultuurgeschiedenis. Met kleine publicatie (zie HERMANS).

EMDEN Johannes a Lasco Bibliotheek: *Die Friesische Freiheit des Mittelalters. Leben und Legende*. 7 juni – 14 september 2003. Grote expositie, van Karel de Grote tot Karel V, op drie locaties (twee in Aurich). Meer informatie volgt in Bif. 41.

GRONINGEN Grafisch Museum: *Van Beest tot Boek – het maken van een middeleeuwse handschrift*. 9 november 2002 – 5 januari 2003. Didactisch opgezet, in reeks 'aspecten van boekproductie door de eeuwen'. Met kleine publicatie.

DEN HAAG Museum Meermanno: *Robert Schwartz, Getijdenboeken*. 14 september – 1 december 2002. Met publicatie. Toont naast de moderne boekkunst (Schwartz werd 1951 geboren) middeleeuwse getijdenboeken uit de eigen collectie. De kern van de expositie is van 15.12.2002 – 27.1.2003 te zien te Offenbach am Main.

DEN HAAG Museum Meermanno: *'De Grand Tour'; de reizen van Gerard en Johan Meerman in de achttiende eeuw*. 14 december 2002 – 9 maart 2003. Hierbij verschijnt themanummer van het blad *Incontri*. Met congres op 14 december over Grand Tour. Info: boerma@meermanno.nl.

LEUVEN Stedelijk Museum Vander Kelen-Mertens: *Meesterlijke Middeleeuwen. Miniaturen van Karel de Grote tot Karel de Stoute / Medieval Mastery – Book Illumination from Charlemagne to Charles the Bold (800 – 1475)*. 21 september – 8 december 2002. Info: <http://mm.leuven>. Groots overzicht van veel beroemde handschriften, voor de echte liefhebber! In combinatie met congres (zie BRUSSEL).

LOS ANGELES Getty Center: *The Medieval Bestseller: Illuminated Books of Hours*. 29 oktober 2002 – 26 januari 2003.

LOS ANGELES Getty Center: *Illuminating the Renaissance – the Triumph of Flemish Manuscript Painting in Europe, 1467 – 1561*. 17 juni – 7 september 2003. Brengt meer dan 130 handschriften bijeen; nadien Londen, Royal Academy of Arts (25 november 2003 – 22 februari 2004).

MÜNCHEN Bayerische Staatsbibliothek: *Der Giftschränk. Remota: die weggesperrten Bücher der BSB*. 2 oktober – 17 december 2002. Met boek (meer dan 300 pp., ill., € 14,80). Presentatie van in het verleden om diverse redenen buiten de 'gewone' collectie gehouden boeken. Info: Dr. Stephan Kellner: kellner@bsb-muenchen.de of fax (+49) 89 28638 2804.

OLDENBURG Landesbibliothek: *Handel mit neuen Welten. Die Vereinigte Ostindische Compagnie der Niederlande 1602-1798*. 17 oktober – 30 november 2002. Presentatie uit de collecties van OLB. Met publ.

Bernardus van Clairvaux († 1153). Gehistorieerde initiaal in Cisterciënzermissaal uit Ter Doest, vóór 1476. Brugge, Grootseminarie, Ms. 49/18, fol. 302v. Te zien in BRUGGE.

PARIS, Musée Condé / Château de Chantilly, 60631 Chantilly: *Reliures de parchemin du XVIIe au XIXe siècle*. Tot eind januari 2003. Info: tel.: (+33) 3.44.62.62.61 of www.chateaudechantilly.com.

PARIS, Musée Condé Fouquet et l'enluminure Parisienne de son temps. Eind maart – eind juni 2003. Voor info: zie hierboven.

ROTTERDAM Kunsthal: *Wonderland. Van Pietje Bell to Harry Potter*. 3 oktober 2002 – 5 januari 2003. De grootste kin-derboekententoonstelling aller tijden, ingericht door de KB Den Haag (met 125.000 boeken de instelling met de grootste collectie kinder- en jeugdboeken ter wereld).

Info: tel. (+31) 10. 4400301 of www.kb.nl/wonderland. Met boek (Waanders, ISBN 9 0400 8689 3. € 24,50 resp. 9 0400 8690 7, € 34,50, geb.).

SCHWEINFURT Bibliothek Otto Schäfer: *50 Jahre Bibliothek Otto Schäfer – Kostbare Drucke und Einbände aus sechs Jahrhunderten*. 18 maart 2001 – 12 Januari 2003. Lang lopende expositie in bijzondere bibliotheek van markante verzamelaar (1912-2000).

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITERATUUR

ADUNKA, Evelyn *Der Raub der Bücher. Plünderungen in der NS-Zeit und Restitution nach 1945*. (= Die Bibliothek des Raubes, 9). Wien, Czernin, 2002. 309 pp. ISBN 3 7076 0138 2. € 26,50.

ARBLASTER, P., J. Juhász & Guido Latré (eds.), *Het testament van Tyndale*. Turnhout, Brepols, 2002, 201 pp., ills, deels kleur geb., ISBN 9 0562 2045 4. € 31,14. Bij tentoonstelling te ANTWERPEN.

ARENDS, Prosper. *De bibliotheek van Pieter Pauwel Rubens. Een reconstructie* (= De Gulden Passer 2000-2001), 388 pp., ills. € 86. Verschenen als aflevering van GP, maar is ook los te bestellen door overschrijving op bankrekening 068 0949 280 65 t.n.v. Antwerpse Bibliofielen of via alfons.thijs@ua.ac.be. Ook tekst gedrukte veilingcatalogus (uit 1658).

BENDERS, Jeroen F. *Bestuursstructuur en schriftcultuur. Een analyse van de bestuurlijke verschriftelijking in Deventer tot het eind van de 15de eeuw*. Groningen, 2002 (diss., eigen beheer). [x]+278 pp., ills. Anders dan men wellicht zou verwachten werden niet de Moderne Devotie maar de bestuurlijke circuits in Deventer onderzocht.

BROOMHALL, Susan *Women and the Book trade in sixteenth-century France* (= Women and Gender in the Early Modern World). Aldershot, Ashgate, 2002. 284 pp., ills, geb. ISBN 0 7546 0671 6. € 40.

BROWN, Virginia (ed.) *Catalogus translationum et commentariorum* (= Medieval and Renaissance Latin Translations and Commentaries, 8). 464 pp., geb. ISBN 0 8132 1300 2. Catholic University of America, 2003 (leverbaar via EDS te Londen: orders@edspubs.co.uk, £ 52,50). Presenteert wanneer, waar en hoe elke auteur in de Middeleeuwen werd gewaardeerd in kringen van klooster, universiteit en humanisten. In dit deel o.m. Sallustius en Thucydides.

BUSINE, Laurent & Ludo Vandamme (eds.), *Besloten wereld, open boeken. Middeleeuwse handschriften in dialoog met actuele kunst*. Tiel, Lannoo, 2002. 192 pp., ills. ISBN 9 0209 4910 1. € 30. Prachtig. Zie tentoonstelling in BRUGGE.

CHILDREN'S *World of Learning 1480-1880*. Catalogue 100, Part 11 (pp. 1437-1590): From Gumuchian to Forum. 't Goy, Forum, 2002. € 50. Afsluitend deel van jubileumcatalogus van Antiquariaat Forum, met mooi artikel (P.J. Buijnsters) en bibliografie en diverse indices. Overzicht met blijvende waarde. Te bestellen via hesselink@forum.nl.

CONNER, Philip, Paul Nelles & Andrew Pettegree (eds.) *The sixteenth-century French religious book* (= St Andrews Studies in Reformation History). Aldershot, Ashgate, 2001. 384 pp., ills, geb. ISBN 0 7546 0278 8. £ 55.

CORTESI, Mariarosa (ed.) *I Padri sotto il torchio. Le edizioni dell' Antichità cristiana nei secoli XV-XVI* (Atti di convegni, 9). Firenze, Sismel, 2002. VII + 320 pp., ills, geb. ISBN 8 8845 0028 1. € 65.

DÖRING, Detlef *Die neuzeitlichen Handschriften der Null-gruppe (Ms 0301-0600)* (= Katalog der Handschriften der Universitäts-Bibliothek Leipzig, Neue Folge, 1). Wiesbaden, Harrassowitz, 2002. 209 pp., ills, geb. ISBN 3 4470 4556 6. € 88. Ook aspecten van o.m. piëtisme, Verlichting, alchemie en onderwijsgeschiedenis komen aan de orde.

DŽUROVA, Axinia *Byzantinische Miniaturen. Schätze der Buchmalerei vom 4. bis zum 16. Jahrhundert*. Regensburg, Schnell & Steiner, 2002. 296 pp., ills., geb. ISBN 3 7954 1407 9. € 99. Tot 1. 1. 2003: € 89.

L'ENGLE, S. & R. Gibbs, *Illuminating the Law: Legal Manuscripts in Cambridge collections*. Turnhout, Brepols, 2002. 272 pp., ills., geb. ISBN 1 8725 0153 2. € 96. Fraai boek bij expositie (cf. Bif. 39).

GRAF, Katrin *Bildnisse schreibender Frauen im Mittelalter 9. bis Anfang 13. Jahrhundert*. Basel: Schwabe, 2002. 298 + 88 pp., ills. ISBN 3 7965 1589 4. € 59,00. (Diss. Genève).

GIJSBERS, P.C & A.D. van Kempen (eds.) *Deugdelijke arrebeid verdient lang bepeinenzen. Jubileumboek (...) 250-jarig bestaan van uitgeverij Bohn*. Houten, Bohn, 2002. 352 pp., ills., geb. ISBN 9 0313 2525 2. € 49.

HARTMANN, Martina *Humanismus und Kirchenkritik. Matthias Flacius als Erforscher des Mittelalters* (= Beiträge zur Geschichte und Quellenkunde des Mittelalters, 19). Stuttgart, Thorbecke, 2001. VIII + 336 pp., ills. ISBN 3 7995 5719 9. € 39,88. Habil.-Schrift (Regensburg) over Flacius als Handschriftenonderzoeker.

HASCHER-BURGER, Ulrike *Gesungene Innigkeit. Studien zu einer*

Musikhandschrift der Devotio Moderna (Utrecht, UB, Ms. 16 H 34, olim B 113). Mit einer Edition der Gesänge (= Studies in the History of Christian Thought, 106). Leiden, Brill, 2002. x+546 pp., ills., geb. ISBN 9 0041 2034 3. € 119. Deze studie biedt multidisciplinaire aanpak (codicologie, muzieknootatie, spiritualiteit, functie in liturgische en paraliturgische kring).

HÄSE, Angelika *Mittelalterliche Bücherverzeichnisse aus Kloster Lorsch. Einleitung, Edition und Kommentar* (= Beiträge zum Buch- und Bibliothekswesen, 42). Wiesbaden: Harrassowitz, 2002. x + 417 pp., geb. ISBN 3 4470 4490 x. € 102. Prachtige, zeer goed ontsloten studie van een van de belangrijkste centra (sedert 768!) van middeleeuwse geleerdheid. Ongewoon rijk, mede door het terugvinden van vier omvangrijke, middeleeuwse inventarissen.

HERMANS, Jos.M.M. & Aline PASTOOR, *De Oudheid in handen. Klassieke handschriften in de Provinciale & Buma Bibliotheek van Fryslân. 2^e vermeerderde en verbeterde uitgave*. Leeuwarden: PB & Bornmeer, 2002. 128 pp., ills., (nieuw) ISBN 9 0805 1945 6. € 18. Opnieuw leverbaar.

HERMANS, Jos. M.M. *Bucheinbände des 15. und 16. Jahrhunderts in Groningen und Ostfriesland. Aspekte spätmittelalterlicher und frühmoderner Buchkultur* (= Veröffentlichungen der Johannes a Lasco Bibliothek, 6). Wuppertal, Foedus, 2002. 28 pp., ills. ISBN 3 9327 3571 4. € 6 (+ p&p). Verscheen bij tentoonstelling te EMDEN.

KURRAS, Lotte: *Deutsche und niederländische Handschriften der Königlichen Bibliothek Stockholm*. Handschriftenkatalog (= *Acta Bibliothecae Regiae Stockholmiensis*; 67). Stockholm: Kungliga Biblioteket, 2001. XXI + 149 pp., ills. ISBN 9 1700 0209 6.

KWAKKEL, Erik *"Die Dietsche Boeke die ons toebehoeren". De Kartuziers van Herne en de productie van Middelnederlandse handschriften in de regio Brussel (1350-1400)* (= Miscellanea Neerlandica, 27). Leuven, Peeters, 2002. XII + 302 pp., ills. ISBN 9 0429 1186 7. € 45. Mooie, vernieuwende dissertatie; werpt heel nieuw licht op Rooklooster.

MACCHI, Federico (ed.), *Biblioteca Nazionale Braidense. Arte delle legatura a Brera. Storie di libri e biblioteche. Secoli xv e xvi. Catalogo*. Milano, Linograf, 2002. XIV + 246 pp. ills. € 25 (+ € 1,55 p&p). Schitterend uitgevoerde publicatie, met aardige artikelen. Tevens bestaat een website 'www.bookbinding.it' waar in de toekomst ook commentaar in het Engels, Frans en Duits beschikbaar komt.

MACCHI, Federico & Livio, *Dizionario illustrato dello Legatura*. Milano, Bonnard, 2002. 600 pp., ills., geb. € 260. Zeer rijke (maar ook dure) publicatie, met meer dan 1000 lemmata en o.m. een grote bibliografie, overzicht van alle bandenexposities sedert 1900, inventaris van prijsbanden in 222 Italiaanse bibliotheken, glossarium in Fra., Du., Eng., Lat.

Fantastische drôleriën in de marge. Baltimore, Walters Art Gallery, Ms. W. 90, fol. 66v-67r. Te zien in LEUVEN.

MEESTERLIJKE Middeleeuwen. Miniaturen van Karel de Grote tot Karel de Stoute 800 – 1475. Leuven, Davidsfonds, 2002. 320 pp., ills, geb. ISBN 9 0582 6179 4, € 62,50. Ook in Engels: Medieval mastery. ISBN 9 0582 6209 x. € 62,50. In Nederland ook leverbaar via Waanders (aangekondigd voor € 59,50). Schitterend boek, waar beoogd wordt, na de dagen van Smeyers die vooral de miniaturen bestudeerde, nu gebruik en gebruikers centraal te stellen.

OVERGAUW, Eef *Die nichtarchivistischen Handschriften der Signaturrenne Best. 701 Nr. 191-992* (= Mittelalterliche Handschriften im Landeshauptarchiv Koblenz, 2). Wiesbaden, Harrassowitz, 2002. 623 pp., ills., geb. ISBN 3 4470 4437 2. € 91. Zeer kloek band, waarin 105 middel-

eeuwse codices (plus 85 fragmenten) beschreven worden, voornamelijk uit de Rijn-Moezel-regio. Bevat geheel onbekende teksten, zoals van Carmelieter auteurs of van de Koblenzer Dominicaan Heinrich Kalteisen. Bijna alle boekbanden stammen uit de 15^e eeuw.

PELC, Milan *Illustrium imagines. Das Porträtbuch der Renaissance* (= Studies in Medieval and Reformation Thought, 88). Leiden, Brill, 2002. 326 pp., ills, geb. ISBN 9 0041 2549 3. € 94.

van SLUYS, Jacob (ed.) *PBF. De Provinsiale Biblioteek fan Fryslân, 150 jaar geschiedenis in collecties*. Leeuwarden, Tresoar/Bornmeer, 2002. 198 pp., ills. (foto's Erik Hesmerg,). ISBN 9 0805 1946 4. € 18. Diverse auteurs bespreken de oude fondsen van de PBF (cf. 'uit BIBLIOTHEKEN').

SMITH, Lesley *Masters of the Sacred Page. Manuscripts of Theology in the Latin West to 1274* (= The Medieval Book, 2). Notre Dame, UNDP, 2001. 200 pp., ills., geb. ISBN 0 2680 4213 6 (leverbaar via EDS te Londen: orders@edspubs.co.uk, £ 41,50).

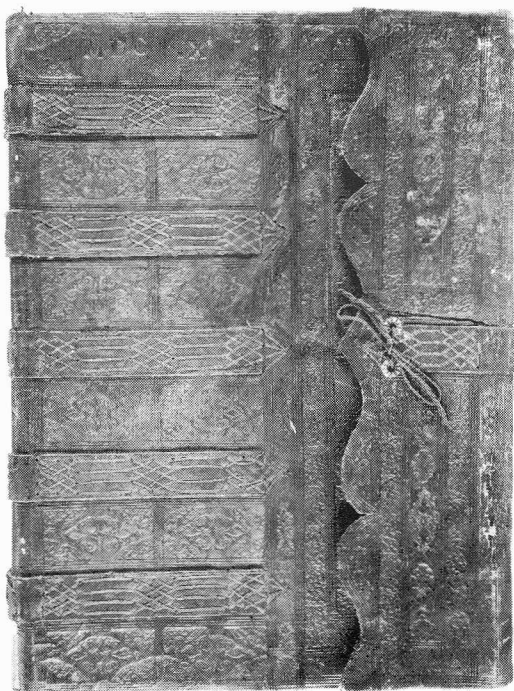
van SPAENDONCK, Hein A. *Catalogus van de Arnhemse drukken tot 1800 aanwezig in de Bibliotheek Arnhem*. Hilversum, Verloren, 2002, 384 pp., ills. ISBN 9 0655 0724 8. € 29,95. Ongeveer 900 drukken (driekwart ordonnanties en plakaten, vaak niet eerder beschreven).

STROO, Cyriel *De celebratie van de macht. Presentatieminiaturen en aanverwante voorstellingen in handschriften van Filips de Goede (1419-1467) en Karel de Stoute (1467-1477)* (Verhandelingen van de Kon. Vlaamse Ac. van België, N.R., 7). Brussel, 2002. 388 pp.+ 143 pl. ISBN 9 0656 9911 2. € 68. Bewerking van Leuvense dissertatie (1992).

TSCHUDIN, Peter F. *Grundzüge der Papiergeschichte* (= Bibliothek des Buchwesens, 12). Stuttgart, Hiersemann, 2002. xii + 372 pp., ills. ISBN 3 7772 0208 8. € 149.

Van der VEKENE, Émile *Dictionnaire illustré des relieurs ayant exercé au Grand-Duché de Luxembourg depuis le xviie siècle*. Luxembourg, Saint-Paul, 2002. 228 pp., ills, geb. ISBN 2 8796 3414 8. € 56.

Vis, G.N.M. (ed.) *De Abdij van Egmond. Geschreven en beschreven* (= Egmondse Studiën, 4). Hilversum, Verloren, 2002, 166 pp., ills. ISBN 9 0655 0707 8. € 18. Bevat naast diverse artikelen cumulatief register van de vier tot dusver verschenen delen van de 'Egmondse Studiën'.

Een fraai voorbeeld van een band om een archiefstuk, vermoedelijk uit Lombardije. *Registro di entrate e spese dell'Ufficio del Catasto di Milano (1609-1621)*. Milano, Biblioteca Braidense, Ms. Morbio 145. Afb. in MACCHI, *Arte della Legatura a Brera*.

WOUDA, B., m.m.v. L.W. Hordijk en M. Moree *Een schatkistje uit Reijerwaard. Paleografische atlas van de archieven van polder Oud- en Nieuw-Reijerwaard*. Hilversum, Verloren, 2002, 144 pp., ills., geb. ISBN 9 0655 0704 3. € 30. Geslaagde atlas met mooie, heldere platen en transcripties van 'wat zoal in een archief berust', inclusief kaarten, handschriftfragment als bandbekleding en zegels. Instructieve inleiding en glossarium.

ZIESCHE, Eva *Verzeichnis der Nachlässe und Sammlungen der Handschriftenabteilung der Staatsbibliothek zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz* (= SBB-PK, Kataloge der Hss.abteilung. 2. Reihe, Nachlässe, 8). Wiesbaden, Harrassowitz, 2002. xx+238 pp., geb. ISBN 3 4470 4535 3. € 78. Overzicht van alle moderne nalatenschappen aan de Staatsbibliothek. Ook wordt aangegeven hoe deze fondsen ontsloten en toegankelijk zijn, of er evt. overdrachten aan andere collecties plaats vonden. Voorts overzicht van de 'Kriegsverluste' en de huidige bewaarplaatsen in Polen (dat geldt m.n. voor in de Tweede Wereldoorlog 'verlagerten Bestände').

CONGRESSEN EN EVENEMENTEN

BRABANTSE GOTIEK

Op 18 en 19 oktober 2002 vindt te Leuven een internationaal congres plaats over *Gotiek in Brabant / Gothique en Brabant*. Het programma bevat ook wandelingen langs gotische gebouwen en het bekijken van gotische handschriften in de expositie te Leuven. De voordrachten zullen nadien gepubliceerd worden. Info: hermahaaksma@erfgoedbrabant.nl.

'MANUSCRIPTS IN TRANSITION'

In Brussel zal in de KB van 5 – 9 november 2002 het congres plaats vinden: *Manuscripts in Transition – Recycling Manuscripts, Texts and Images*. Tegelijkertijd zijn er tentoonstellingen, waarvan de belangrijkste in BRUGGE en LEUVEN. Informatie via www.omnia.be/mit. Ook wordt de website van *Scriptorium* in gebruik gesteld (vgl. DIGITALIA).

BOEKGESCHIEDENIS IN DE NEDERLANDEN

De KB in Den Haag organiseert op 7 en 8 november 2002 onder de titel *The Future History of the Book* een congres over de geschiedenis van het gedrukte boek. Hoofdt thema is de invloed van de nieuwe media op het moderne boekhistorisch onderzoek. Zo vindt er ook de presentatie plaats van 'Bibliopolis', de digitale nationale geschiedenis van het gedrukte boek in de Nederlanden (sedert 1998 in opbouw). Zie www.bibliopolis.nl. Info over congres: BibliopolisConference@kb.nl.

PROTESTANTS ONDERWIJS EN LEESCULTUUR

6-7 december 2002 wordt o.l.v. Prof. Heinz Schilling (Berlin) in de Johannes a Lasco-bibliotheek te Emden gecongresseerd over *Reformierte Bildung im frühneuzeitlichen Europa – Schulwesen, Lesekultur und Wissenschaft*. Info: Dr. Henning Jürgens: juergens@jalb.de

MIDDELEEUWSE BOEKBANDEN

In Parijs zal 22-24 mei 2003 in het Institut de France te Parijs een groot congres over middeleeuwse boekbanden gehouden worden, georganiseerd door het IRHT en ICPL. Info: Guy Lanoë (lanoe@irht.cnrs.fr) of Geneviève Grand (grand@irht.cnrs.fr).

KAROLINGISCHE HANDSCHRIFTEN EN BIBLIOTHEKEN

Van 25 – 29 mei 2003 is in de Villa Barberini te Rome een congres over de (ca. 7000 bewaard gebleven) handschriften uit de negende eeuw. Info: Prof. Michael Gorman, mmgorman@micronet.it.

GRENZEN IN DE MIDDELEEUWEN

Op het volgende FIDEM-congres, ditmaal in Jyväskylä (Finland), gepland voor 20-14 juni 2003, zal veel aandacht geschonken worden aan handschriften. Info: <http://www.cc.jyu.fi/~congres>.

VIJFTIG JAAR 'COMITÉ DE PALÉOGRAPHIE INTERNATIONALE'

Het eerstvolgende gecombineerde congres van het Comité Internationale de Paléographie Latine en APICES, zal gehouden worden op 18-19 september 2003, te Enghien-les-Bains (een kwartier per trein van de *Gare du Nord* in Parijs). Het thema is de ontwikkeling van de paleografie en handschriftenkunde in de laatste 50 jaar. Nét als een halve eeuw geleden houden (thans twaalf) topspecialisten een voordracht over 'hun' terrein. Info: Pamela.Robinson@sas.ac.uk.

PERSONALIA

IN MEMORIAM KEES VELLEKOOP

Op 25 mei 2002 overleed bij een tragisch ongeval de Utrechtse musicoloog prof. dr Kees Vellekoop (* 1940). Hij was een beminlijk mens die een belangrijke bindende rol speelde in de Mediaevistiek in de Nederlanden.. Vooral de handschriftenmensen zullen ook zijn grote inzet en publicaties op het gebied van de schriftelijke overlevering van middeleeuwse muziek gedenken.

NIEUWE LEERSTOEL IN AMSTERDAM

Op de nieuw ingerichte leerstoel 'Studie van het Nederlandse godsdienstige boek tot aan de moderne tijd', gevestigd aan de Universiteit van Amsterdam, werd benoemd dr A.A. (August) den Hollander. Zijn oratie is gepland op 15 november 2002.

UIT BIBLIOTHEKEN

BIBLIOTHECA THYSSIANA BEKROOND

De in 1653 door Joannes Thysius aan het Rapenburg in Leiden gestichte bibliotheek is na een ingrijpende renovatie van het gebouw en restauratie van de boeken weer toegankelijk voor wetenschappers en ander bezoek. De restauratie van de *Bibliotheca Thysiana* kreeg op 30 mei 2002 een onderscheiding van 'Europa Nostra' in Kopenhagen. De boeken zijn opgenomen in de OPC van de Leidse UB en daar – na tijdige aanvraag – ter inzage. Info (óók voor rondleidingen) via drs Jos Damen (UB Leiden), tel. (+31) 71. 527 2810.

HANDSCHRIFTENCATALOGUS DEVENTER OP INTERNET

In de Stads- en Athenaeumbibliotheek te Deventer werd al enige tijd gewerkt aan een on-line catalogus van de daar bewaarde middeleeuwse handschriften. Onlangs werd het eerste stadium afgesloten: korte beschrij-

"Die verfluchten Tanzpaare". Houtsneede (van Albrecht Dürer?) in de *Wereldkroniek van Hartman Schedel* (Nürnberg, 1493), te zien in SCHWEINFURT.

vingen zijn beschikbaar via PICA (het nationale Bibliotheekstelsysteem van Nederland). Het adres is: www.hsij.nl/www/sab.

FÚZJE YN FRYSLÂN

Per 1 september 2002 werden drie instellingen in Leeuwarden samengevoegd met als nieuwe naam *Tresoar, Fries Historisch en Letterkundig Centrum*. Het gaat om de (150 jaar oude) *Provinsjale Biblioteek (PBF)*, het *Ryksargyv yn Fryslân (RAF)* en it *Frysk Letterkundich Museum en Dokumintaasjesintrum (FLDM)*. De bezoekadressen aan de Boterhoek blijven vooreerst gelijk, maar het centrale postadres wordt postbus 2637, NL-8901 AC Ljouwert / Leeuwarden.

EEN NIEUW CENTRUM VOOR BOEKWETENSCHAPPEN

Juli 2002 werd aan het 'Institute of English Studies' aan de Universiteit van Londen een "Centre for Manuscript and Print Studies" gesticht, als voortzetting van het 'Centre for Palaeography' en het 'Research Centre in the History of the Book'. Een breed scala aan activiteiten wil men ontplooiën. Nadere info: CMPS, c/o Institute of English Studies, University of London, Senate House (Room 304), Malet Street, London WC1E, 7HU, tel. (+44) 20 7862 8679, fax: (+44) 20 7862 8720, cmpls@sas.ac.uk en www.sas.ac.uk/ies/centre.htm.

DIGITALIA

SURFEN DOOR DE CODICOLOGISCHE LITERATUUR

Tijdens het congres te BRUSSEL zal de internet-site van het tijdschrift *Scriptorium* (sinds 1946) met daarin verrat het 'Bulletin Codicologique' worden gepresenteerd. Men zal zowel de artikelen als de bibliografische gegevens kunnen raadplegen, waaronder – zoals bekend – ook huidige signaturen en auteurs en onderwerpen. Het bestand zal bereikbaar zijn via <http://www.scriptorium.be>.

MUSICA DEVOTA

Dr Ulrike Hascher-Burger, onlangs gepromoveerd op de muziek van de Moderne Devotie (vgl. HASCHER), heeft ook een website gemaakt met uitvoerige informatie over de muziek uit die kringen. De voertaal is het Duits: *Musica devota. Musik in Handschriften und Drucken aus dem Umkreis der Devotio Moderna*. De site is <http://www.musicadevota.nl>.

BRITSE MIDDELEEUWSE BOEKENLIJSTEN OP INTERNET

De cumulatieve index op de (tot dusver 9) verschenen delen van het *Corpus of Medieval Library Catalogues* die door de British Academy worden uitgegeven is thans op internet beschikbaar. Meer dan 7000 werken worden zo ontsloten. De site is op diverse wijzen ontsloten: <http://www.history.ox.ac.uk/staff/sharpe/htm>. Voor info: dr Richard Sharpe: richard.sharpe@history.oxford.ac.uk

"COTES NOUVELLES / NEW SHELFMARKS"

Langzaam maar zeker komt een project van de grond waarvoor diverse geleerden jarenlang geijverd hebben, te weten een overzicht van huidige bewaarplaatsen van handschriften en boeken die via veilingen of anderszins van hun oude stek geraakt zijn. Een eerste, experimenteel beeld krijgt men via <http://irht.cnrs-orleans.fr/cipl/apices.htm> en meer info (of bijdragen) via dr Denis Muzerelle (muzerelle@irht.cnrs.fr).

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober. Een abonnement kost momenteel € 7,50 per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL). Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is € 7,50 per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland: Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U om Uw betaling bij voorkeur zo te regelen dat de transferkosten voor Uw rekening komen (cheques a.u.b. ten name van Bifolium, Opleiding Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen). Dank U.

Message for our Foreign subscribers: As the charges for collecting your subscription are very high (up to € 7 – € 10!), we would like to ask you to mention on your cheque that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen – The Netherlands. Thank you.

Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, j.m.m.hermans@let.rug.nl en W.C.M. Wüstefeld [+31] 30 2313835, fax: 2317896, wcm.wustefeld@catharijneconvent.nl.